

Διδακτική του πιάνου σε άτομα τρίτης ηλικίας

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΠΤΥΧΙΑΚΟ ΜΑΘΗΜΑ Ι

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Επ. Καθ. Αθηνά Φυτίκα

Κέρκυρα Οκτώβριος 2018

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΣ ΦΟΙΤΗΤΗΣ: Νίκος Παπαράκος

M2014016

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ: Παιδαγωγική του πιάνου

ΚΑΠΗ Κέρκυρας

Απρίλιος- Ιούνιος 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- Η Τρίτη ηλικία
- Τρόποι διδασκαλίας & τεχνικές μάθησης
- Τα μαθήματα & οι δραστηριότητες
 - Ζέσταμα
 - Θεωρία/Γραπτές ασκήσεις
 - Ακουστική αγωγή (ear training)
 - Αυτοσχεδιασμός
 - Εκμάθηση μελωδιών στο πιάνο
 - Πρώτη ανάγνωση παρτιτούρας (prima vista)
 - Τραγούδι
- Αξιολόγηση
- Βιβλιογραφικές αναφορές

Τρίτη Ηλικία

Ορισμός

- Είναι η ηλικιακή ύστερη, ώριμη βιολογικά, περίοδος του ανθρώπου, κατά την οποία οι φυσικές του ικανότητες, νοητικές και σωματικές, εξασθενούν ως αποτέλεσμα της γήρανσης.

Τυπικά η είσοδος του ατόμου στην τρίτη ηλικία αρχίζει όταν ξεπεράσει το 65ο έτος της ηλικίας του.

Χαρακτηριστικά των ηλικιωμένων

Θετικά

- Διαθέτουν μεγάλη εμπειρία
- Λειτουργούν περισσότερο με λογική και ρεαλισμό
- Αποφεύγουν τις ακραίες καταστάσεις
- Διαδραματίζουν ρόλο καθοδηγητή απέναντι στους νεώτερους σε ηλικία

Αρνητικά

- Είναι συνήθως συντηρητικοί και επιφυλακτικοί
- Κουράζονται και παραιτούνται εύκολα
- Παρουσιάζουν τάσεις απομόνωσης και εσωστρέφειας
- Ακολουθούν με δυσκολία σταθερό πρόγραμμα

Μάθηση και Τρίτη ηλικία

- Μαθαίνουν με διαφορετικό τρόπο
- Βασίζονται περισσότερο σε προηγούμενες εμπειρίες για να μάθουν κάτι καινούριο
- Μαθαίνουν καλύτερα όταν παράλληλα εκτελούν και όχι όταν απλά ακούν
- Προτιμούν συγκεκριμένα πράγματα και όχι αφηρημένες έννοιες
- Ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για την πρακτική εφαρμογή στην καθημερινότητά τους

Προγράμματα μουσικής βοηθούν τους ηλικιωμένους:

- Να κοινωνικοποιηθούν
- Να νιώσουν άνετα με τον εαυτό τους και με τους γύρω τους
- Να δημιουργήσουν κάτι δικό τους αλλά και σε συνεργασία με την υπόλοιπη ομάδα
- Να πειραματιστούν με καινούργια γι' αυτούς πράγματα
- Να μπούνε πάλι σε διαδικασία μάθησης
- Να νιώσουν πάλι δραστήριοι

Τρόποι διδασκαλίας & τεχνικές μάθησης

Διδακτική του πιάνου σε ομάδες (Group piano teaching)

Πλεονεκτήματα

- ✓ Μεγαλύτερη πρόοδος των μαθητών
- ✓ Οι μαθητές ακούν τις ερωτήσεις και τα σχόλια των άλλων
- ✓ Δυνατότητα εργασίας σε μικρές ομάδες ή ζευγάρια
- ✓ Μεγαλύτερο κίνητρο
- ✓ Δυνατότητα για μεγαλύτερη δημιουργική εξερεύνηση
- ✓ Εξοικονόμηση χρόνου

Ανησυχίες!

- Ανάγκη σε περισσότερο εξοπλισμό
- Μεγαλύτερος χρόνος προετοιμασίας
- Μόνο μαθητές ίδιου επιπέδου σε μια ομάδα
- Δυσκολότερη οργάνωση
- Πολλαπλοί στόχοι, διάφοροι τύποι μαθητών, ενεργή συμμετοχή όλων των μαθητών

Χρήση τεχνικών τυπικής και άτυπης μάθησης/εκπαίδευσης

Τυπική

- ❑ Θεσμοθετημένο, χρονολογικά διαβαθμισμένο, ιεραρχικά δομημένο εκπαιδευτικό σύστημα, που εκτείνεται από τη πρώτη σχολική εκπαίδευση έως και τις ανώτερες σπουδές του πανεπιστημίου

Άτυπη

- ❑ Δια βίου διαδικασία μέσα από την οποία το άτομο αποκτά και συσσωρεύει γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις και αντιλήψεις από τις καθημερινές εμπειρίες και την έκθεση στο περιβάλλον

Συσχέτιση με τη μουσική

- ❑ Η τυπική εκπαίδευση συνυφασμένη με τη μετάδοση της Δυτικής κλασικής μουσικής στα διάφορα εκπαιδευτικά ιδρύματα και μουσικές ακαδημίες.
- ❑ Η άτυπη μάθηση συνυφασμένη με είδη μουσικής όπως η popular music. (Popular music Informal Learning)
 - Μουσική της επιλογής των μαθητών
 - Μάθηση με το αυτί, αντιγραφή της μουσικής
 - Μάθηση χωρίς καθοδήγηση ανωτέρου
 - Απουσία σχεδιασμένης δομής και προόδου
 - Ενσωμάτωση ακουστικής αγωγής, εκτέλεσης, αυτοσχεδιασμού, σύνθεσης. Έμφαση στη προσωπική δημιουργία.

Τα μαθήματα & οι δραστηριότητες

Ζέσταμα

Στόχοι

- Χαλάρωση των μυών και του σώματος γενικότερα
- Απαλλαγή από εντάσεις
- Αποφυγή πιθανού τραυματισμού
- Ψυχολογική προετοιμασία για το μάθημα

Θεωρεία/γραφτές ασκήσεις

Στόχοι

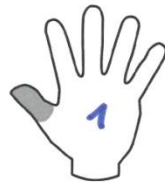

- Η εξοικείωση με βασικές θεωρητικές γνώσεις
 - Ρυθμικές αξίες
 - Οι νότες στο πεντάγραμμο
 - Αρίθμηση δακτύλων
 - Οι νότες στο πιάνο
- Μεγαλύτερη συγκέντρωση και οργάνωση

COLORFUL FINGERS

Write the colored finger number inside each hand.

Bapbapa
Name

Copyright Susan R. Paradis • For personal use only

Neva

Name

Miss Frog's First Rhythms

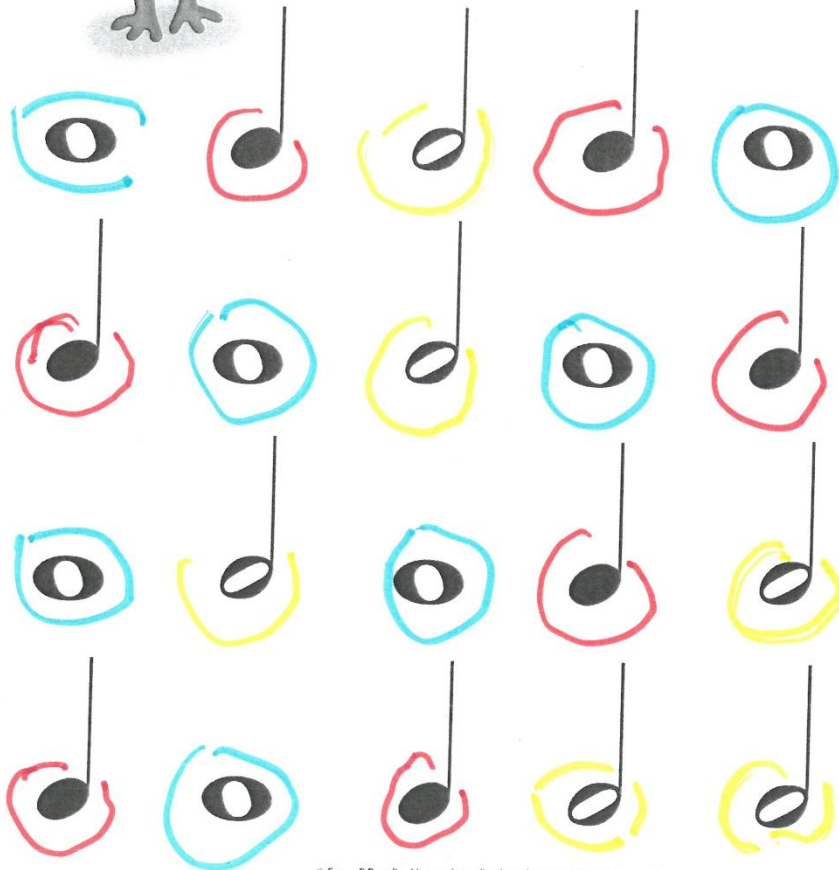
Circle the quarter notes red.

Circle the half notes blue.

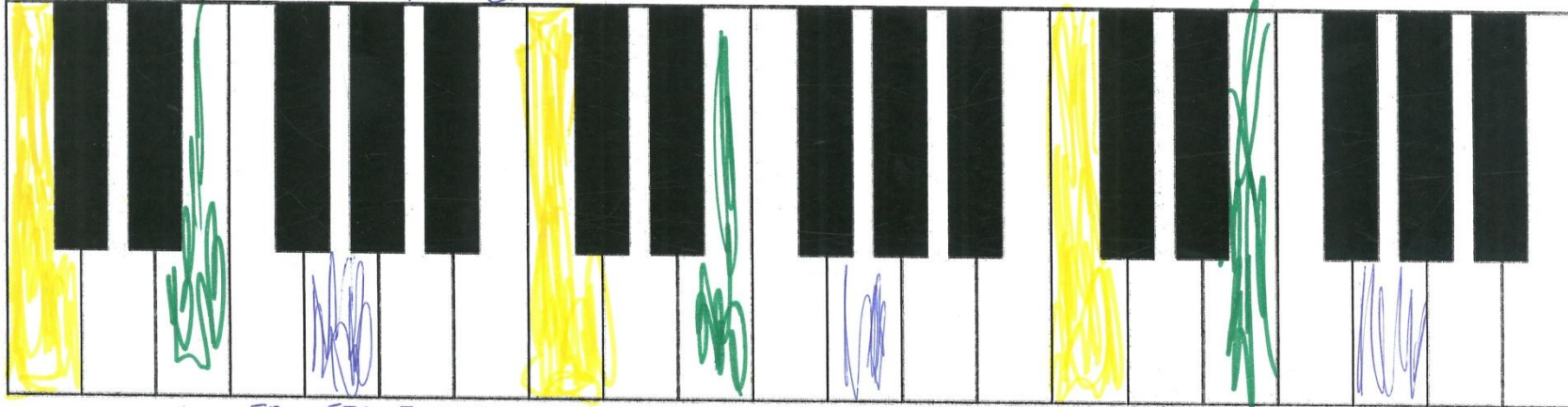
Circle the whole notes green.

© Susan R Paradis - May not be redistributed - For personal use

ANNA MARIA

NTO PE MI FA EON NA EI

KA TO STO FYA
KA PE ETO TO
PI FYA

Ακουστική αγωγή (ear training)

Ενασχόληση με:

- Τη χροιά του ήχου
- Το τονικό ύψος
- Τη χρονική διάρκεια και το ρυθμό
- Το ύψος της μουσικής
- Μορφολογικά χαρακτηριστικά της μουσικής

Στόχος:

- ✓ Η εξοικείωση με τα παραπάνω βασικά στοιχεία του ήχου
- ✓ Η καλύτερη κατανόηση των θεωρητικών εννοιών

Τονικό ύψος

LISTEN

Ear-training:

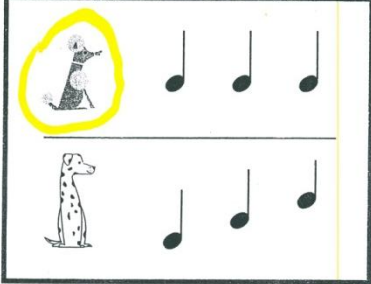
Tucker hears dogs howling at night.

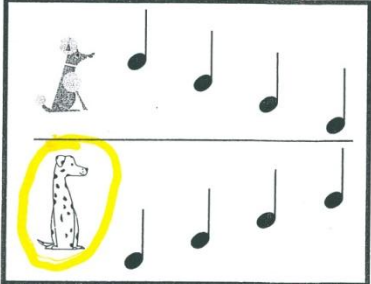
1. Are the howls going UP, DOWN, or staying the SAME?
2. Circle the pink poodle or dalmatian for what your teacher plays.
(Teacher creates keyboard examples.) *

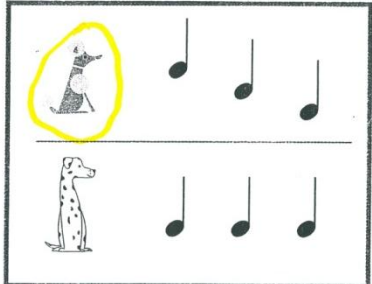
Tucker's Pals

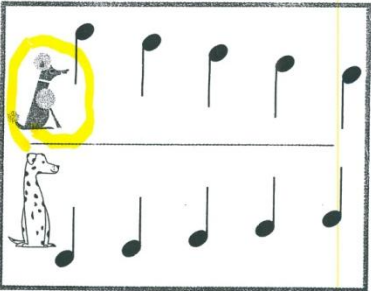
Higher, Lower, Repeated Sounds

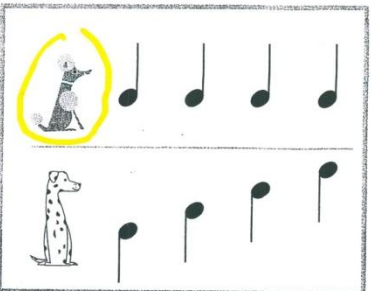
η ζ ι ν α

1.

2.

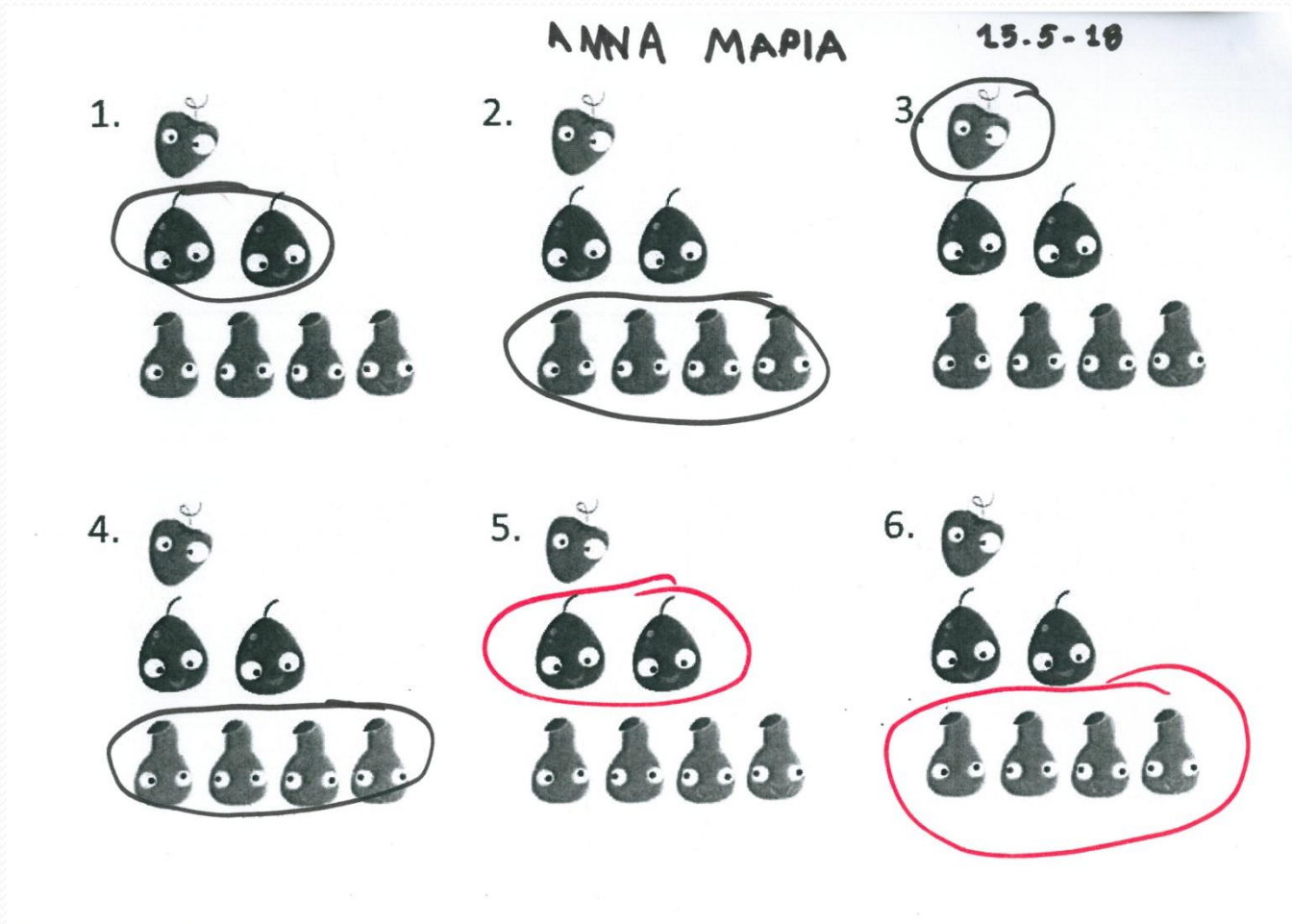
3.

4.

5.

6.

Διάρκεια ενός ήχου

Αναγνώριση ρυθμικού σχήματος

LISTEN

Ear-training:

1. Your teacher will play 4 **steady beats** and then play the rhythm of Red Cat or Blue Cat.
2. Which cat is meowing? Circle that cat!

Red Cat, Blue Cat!

Hearing Rhythm Patterns

Κατερίνα

or

or

or

or

or

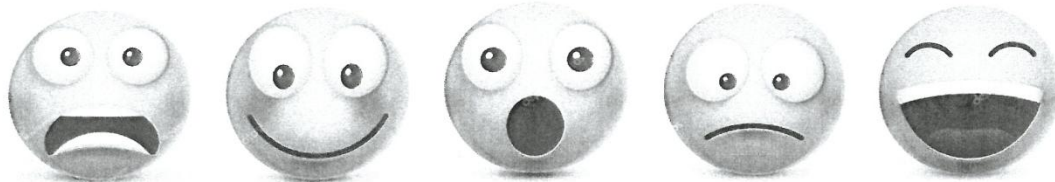
or

3. Now YOU play an example from each box for your teacher to guess.

1620

Μουσικό ύφος

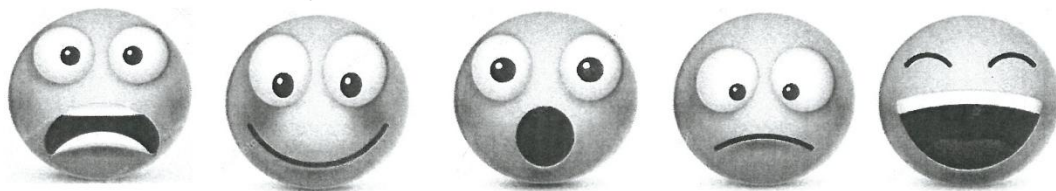
2

3-5

4

1

Ματρίνα

4

3

5

2

1

ΕΛΣΑ

Αυτοσχεδιασμός

Στιλιστικός και ελεύθερος

Σκοπός

- Ενδυνάμωση της ρυθμικής αγωγής
- Ενίσχυση αρμονικής αντίληψης
- Εξοικείωση με το πληκτρολόγιο
- Ανάπτυξη της δημιουργικότητας και της φαντασίας
- Η κατανόηση των διαφορών του ύφους και των ηχοχρωμάτων στη μουσική
- Χρήση σύγχρονων τεχνικών παιξίματος όπως με τις παλάμες
- Εξοικείωση με τη διαφωνία

Εκμάθηση μελωδιών στο πιάνο

- Χρήση τεχνικών άτυπης μάθησης, όπως με το αυτί, με μίμηση. (Learning by rote)
- Δημιουργία της δικής μας παρτιτούρας
- Επιλογή γνωστών μελωδιών όπως τα παραδοσιακά τραγούδια
- Μελωδίες με εύκολη μελωδική κίνηση συνήθως βηματική

Γραφική παρτιτούρα

Πρώτη ανάγνωση παρτιτούρας

Prima vista ρυθμική και μελωδική

Προετοιμασία

- Θεωρητική μελέτη της παρτιτούρας
- Αποκωδικοποίηση μοτίβων, επαναλήψεων
- Διαχωρισμός ρυθμού και μελωδίας
- Ρυθμικές ασκήσεις με παλαμάκια ή στο τραπέζι

Ρυθμική prima vista

Shepherds, Count Your Beats

Tapping Rhythms against Each Other

Two shepherds are counting groups of sheep.

1. Can you tap the rhythm of **Shepherd Dallas** while your teacher taps **Shepherd Marta**?
Count aloud, "1-2, 1-2, 1, 1, 1, 1," etc.
2. Then reverse parts.

Shepherd Dallas

Shepherd Marta

Shepherd Dallas

Shepherd Marta

Μελωδική *prima vista*

OLD MACDONALD

LH RH

UNIT 1
READING BLACK KEYS

Moderato

Old Mac - Don - ald had a farm. E - I - E - I - O.

On his farm he had a cow. E - I - E - I - O.

Teacher Accompaniment. Student plays on the black keys an octave above Middle C.

Τραγούδι

- Γνωστά τραγούδια συνήθως παραδοσιακά
- Χρήση του τραγουδιού με τεχνική σολφέζ για την εκμάθηση μελωδιών στο πιάνο
- Το τραγούδι ως μια ξεκούραστη και διασκεδαστική δραστηριότητα κατά τη διάρκεια του μαθήματος

Αξιολόγηση

- Συζήτηση με τους μαθητές
- Ερωτηματολόγιο
- Εξέταση του υλικού από τα μαθήματα (οπτικοακουστικό και έντυπο)

Πτυχιακό Μάθημα I
ΚΑΠΗ Κέρκυρας
Μαθήματα μουσικής σε άτομα της τρίτης ηλικίας με έμφαση στο πιάνο

Ερωτηματολόγιο

Κλίμακα αξιολόγησης

Καθόλου	Λίγο	Μέτρια	Πολύ	Πάρα πολύ
1	2	3	4	5

Γενικές ερωτήσεις

	Κάτω των 65	65-70	Άνω των 70
1. Ηλικία		X	

	1	2	3	4	5
2. Έχω παρακολουθήσει στο παρελθόν μαθήματα μουσικής;	X				

Ερωτήσεις για τα μαθήματα μουσικής στο ΚΑΠΗ

	1	2	3	4	5
3. Παρακολούθησα τα μαθήματα;			X		
4. Μου άρεσαν τα μαθήματα;					X
5. Με δυσκόλεψαν τα μαθήματα;				X	
6. Αντιμετώπισα προβλήματα;				X	
7. Κατάφερα να ανταποκριθώ με επιτυχία στις δραστηριότητες των μαθημάτων;				X	
8. Κατάφερα να περιεχόμενο των μαθημάτων να μου κεντρίσει το ενδιαφέρον;				X	
9. Αποκόμισα οφέλη από τα μαθήματα;				X	
10. Βελτιώθηκε η καθημερινότητά μου;			X		
11. Βελτιώθηκε η αυτοεκτίμηση-αυτοπεποίθησή μου;				X	
12. Ανακάλυψα νέα ενδιαφέροντα;				X	
13. Βελτίωσα τις δεξιότητες-ικανότητές μου;				X	
14. Έμαθα καινούρια πράγματα;			X		
15. Έμεινα ευχαριστημένος/νη από τα μαθήματα;				X	
16. Θεωρώ τα μαθήματα επιτυχημένα;				X	
17. Ο ρόλος του δασκάλου ήταν επιτυχημένος;				X	
18. Ο δάσκαλος κατάφερε να επιλύσει τα διάφορα προβλήματα;				X	
19. Όταν παρουσίασα δυσκολίες ο δάσκαλος με βοήθησε να τις ξεπεράσω;				X	
20. Ο δάσκαλος κατάφερε να λύσει τις απορίες μου;				X	
	ΝΑΙ		ΟΧΙ		
21. Αν μου δινόταν η δυνατότητα θα συνέχιζα τα μαθήματα μουσικής;	X				

Βιβλιογραφικές Αναφορές

- [1] Nancy & Randall Faber, *My First Piano Adventures: Writing Book A*, εκδ. Hal Leonard, 2006
- [2] Katherine Fisher & Julie Knerr, *Piano Safari, Repertoire book 1*, 2008
- [3] Πατίκας Δημήτρης, *Εισαγωγή στη Τρίτη ηλικία-Χαρακτηριστικά τρίτης ηλικίας*, Διαλέξεις, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη, 2012
- [4] Pamela D. Pike, *Technology tools for group piano*, Louisiana State Music Teachers Association, ετήσιο συνέδριο, 14 Οκτωβρίου 2011
- [5] P. H. Coombs & M. Ahmed, *Attacking Rural Poverty: How Non-formal Education Can Help*, Johns Hopkins University Press, Baltimore, 1974, σ. 8
- [6] Lucy Green, *Music, Informal Learning and the School: A New Classroom Pedagogy*, Ashgate Publishing Company, 2008
- [7] Lucy Green, *Άκουσε και παίξε*, επιμ.-μετάφραση: Ζωή Διονυσίου & Μαίη Κοκκίδου, εκδ. Fagotto books, Αθήνα 2014
- [8] Βασιλική Ψύρρα, *Μουσική εκπαίδευση για τη Τρίτη ηλικία*, Φεβρουάριος 2013, στο διαδικτυακό τόπο, *The singing Fish*, <http://thesingingfish.eu/mousiki-ekpaideusi-gia-tin-triti-ilikia/> ημερομηνία προσπέλασης: 29/8/2018
- [9] Susan Paradis, *Piano Teaching Resources*, στον ιστότοπο: <https://susanparadis.com/> ημερομηνία προσπέλασης: 6/9/2018
- [10] Brian Jenkins, *Why you should be teaching your piano students by rote*, 2 Σεπτεμβρίου 2016 <https://yourmusiclessons.com/blog/why-you-should-be-teaching-by-rote/> ημ. προσπέλασης: 10/9/2018

Σας ευχαριστώ!

